

Άγιον Όρος, τοπίο ανθρώπων

/ [Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)



Κελί Καραμανλήδων: Οι πρώτοι ένοικοι του κελιού ήταν από τη Μ. Ασία, εξ ου και το όνομα. Στη φωτογραφία ο Γέροντας Νεκτάριος και ο υποτακτικός του Χριστόφορος. Ο Γέροντας Νεκτάριος κοιμήθηκε τρεις μήνες μετά τη φωτογράφιση. Τα πενήντα χρόνια της κοινής τους πορείας περιγράφονται στο βλέμμα τους.

«Ο γέροντας Νεκτάριος και ο υποτακτικός του Χριστόφορος αποφάσισαν μετά τη στρατιωτική τους θητεία να υπηρετήσουν ως ράφτες -ήταν το διακόνημά τους- στις Καρυές. Τα πενήντα χρόνια της κοινής τους πορείας περιγράφονται στο μοναδικό τους βλέμμα. Καιρό μετά, επιστρέψαμε με τις φωτογραφίες. Ο γέροντας είχε κοιμηθεί. Ο πρώην υποτακτικός και τωρινός γέροντας του κελιού συγκινήθηκε και μας οδήγησε με ένα νεύμα στον τάφο, έσκυψε κοντά στον σταυρό κρατώντας τη φωτογραφία στο χέρι και είπε: “Βγάλε μας μια τελευταία φωτογραφία παρέα”».

Σχεδόν κάθε εικόνα του Στράτου Καλαφάτη συνοδεύεται από μια ιστορία συμπόρευσης, αφοσίωσης, βαθιάς πίστης, περιέργειας, κατάκτησης, την οποία μας μεταφέρει με ειλικρινή συγκίνηση, γοητευμένος από τον κόσμο του Αγίου Ορους. Οι φωτογραφίες του έχουν σπουδαία καλλιτεχνική και ιστορική αξία, είναι ένα σπάνιο ντοκουμέντο αλλά και ένα νήμα που συνεχίζει τη μεγάλη παράδοση της πολύτιμης Αγιορείτικης Φωτοθήκης.

Μια επιλογή εκατόν είκοσι εικόνων -έχει ψηφιοποιήσει περίπου 1.500- από την ενότητα του Αγίου Ορους θα παρουσιαστεί για πρώτη φορά στο Πολιτιστικό Κέντρο του Μορφωτικού Ιδρύματος της Εθνικής Τραπέζης στη Θεσσαλονίκη, στην έκθεση με τίτλο «Αθως, τα χρώματα της πίστης» που εγκαινιάζεται αυτή την Τετάρτη, 17 Σεπτεμβρίου και θα διαρκέσει μέχρι τις 24 Οκτωβρίου. Παράλληλα θα κυκλοφορήσει και το ομότιτλο βιβλίο από τις εκδόσεις Αγρα με 142 φωτογραφίες και 216 σελίδες.

Ο Στράτος Καλαφάτης (γεν. 1966) είναι ένας από τους πιο ταλαντούχους και ιδιαίτερους φωτογράφους της γενιάς του, πολυβραβευμένος και με πολλές εκθέσεις και εκδόσεις στην πορεία του μέχρι σήμερα.

Εφτασε στην Αθωνική Πολιτεία τον Γενάρη του 2008. Από τότε έκανε συνολικά 25 ταξίδια, ταξιδεύοντας με κάθε μέσον, με καραβάκια, με μουλάρια, πεζοπορώντας επί μακρόν σε δύσβατα μονοπάτια. Εξήσε διακόσιες μέρες και νύχτες σε μοναστήρια, σκήτες, κελιά και σπήλαια, γνώρισε γέροντες και υποτακτικούς, μοναχούς, δόκιμους και λαϊκούς, μετείχε σε λιτανείες, αγρυπνίες και πανηγύρεις, κοινώνησε το πνεύμα και το αίσθημα της Αθωνικής Πολιτείας. Εσκυψε με σεβασμό στον τόπο, τη χιλιόχρονη παράδοση, φωτογράφησε τη φύση, τα κτίσματα, τους ανθρώπους, τον καθημερινό βίο, την τέχνη. Οι φωτογραφίες του είναι μια χειρονομία ενσυναίσθησης σ' αυτόν τον αθέατο κόσμο, το «βλέμμα» του είναι λιτό, τρυφερό, αποκαλυπτικό.

«Πηγαίνω στο Άγιον Όρος από μαθητής στην Καβάλα» λέει στην «Κ» ο Στράτος Καλαφάτης. «Δεν είχα μπει στον πειρασμό να το φωτογραφίσω γιατί πίστευα ότι αυτός ο τόπος δεν φωτογραφίζεται. Δεν μπορεί κάποιος να ξεπεράσει το βάρος της ιστορίας και της ιερότητας. Κάποια στιγμή έτυχε να επισκεφτώ την πρωτεύουσα, της Καρυές, έπειτα από προτροπή του Μοναχού Αρσένιου τον οποίο είχα μαθητή στη σχολή φωτογραφίας, για μια φωτογράφιση των παιδιών της Αθωνιάδας Σχολής. Όταν επέστρεψα και άρχισα να βλέπω το υλικό, ήταν πολύ ενθαρρυντικό κι έτσι άρχισα να αναιρώ την αντίληψη ότι το Άγιον Όρος δεν φωτογραφίζεται. Τα επόμενα πέντε χρόνια έκανα πολλά ταξίδια και προέκυψε αυτό το υλικό. Γυρνούσα από το Άγιον Όρος έπειτα από δέκα μέρες φωτογράφισης και αμέσως προγραμματίζα το επόμενο ταξίδι».



Ποια ήταν η μεγαλύτερη εμπειρία, ρωτάμε τον Στράτο Καλαφάτη. «Η επαφή με τους ανθρώπους», απαντάει. «Σίγουρα το τοπίο είναι μαγικό, παρθένο και απείραχτο αλλά η μεγαλύτερη εμπειρία ήταν όλες αυτές οι κουβέντες και οι συναναστροφές όχι μόνο με τους μοναχούς αλλά και με τους εργάτες και τους κοσμικούς που έχουν επιλέξει να βρίσκονται σε μια ανδρική κοινωνία. Εγώ ουσιαστικά φωτογράφισα κοινωνίες ανδρών στο Άγιον Ορος. Μοναχούς, μαθητές, επισκέπτες, εργαζόμενους και εργάτες, μικρές κοινωνίες ανδρών που συνυπάρχουν σ' αυτόν τον ιδιαίτερο χώρο».

Το ίδιο το Άγιον Ορος οδήγησε τον Στράτο Καλαφάτη να φωτογραφίσει ένα σύνολο πραγμάτων. Ήταν αδύνατο να αγνοήσει τον χώρο, το περιβάλλον και την ιστορία. Δεν άλλαξε, όμως, καθόλου τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζει το τοπίο, τους ανθρώπους και τις λεπτομέρειες στις προηγούμενες δουλειές του.

«Στη φιλοσοφία και τη φόρμα μου δεν έχουν αλλάξει πολλά. Οι μεγάλες αλλαγές έγιναν στον τρόπο που φωτίζω καθώς το Άγιον Ορος δεν έχει ρεύμα. Φωτογράφισα πολύ τη νύχτα, όπου τη νύχτα έχεις μόνο τον ουρανό. Αρχισα να επινοώ πράγματα αναζητώντας απαντήσεις σε προβλήματα. Πολλές φορές αναρωτήθηκα κατά πόσο ο τρόπος που φωτογραφίζω θα μπορούσε να ενοχλήσει κάποιους γιατί είναι πολύ μακριά από τα στερεότυπα που έχουμε για το Άγιον Ορος. Δεν δείχνω λιτανείες και γέροντες με κεριά. Εχω, όμως, πια μια συγκεκριμένη άποψη, και μπορώ να πω με βεβαιότητα ότι αυτό που παρουσιάζω είναι πολύ πιο κοντά στο πραγματικό Άγιον

Ορος. Το Άγιον Ορος αποτελείται από ανθρώπους σαν κι εμάς με παρόμοια ελαττώματα και προτερήματα».

Οι φωτογραφίες της έκθεσης ξεκινούν από μικρές διαστάσεις 35×35 εκ. τις οποίες ο επισκέπτης καλείται να προσεγγίσει σαν φορητές εικόνες και φτάνουν το 1,5 μέτρο. Επόμενοι σταθμοί της έκθεσης «Αθως, τα χρώματα της πίστης», θα είναι η Αθήνα, η Μαδρίτη, η Λωζάννη και το Βερολίνο. Κι αυτή είναι μόνο η αρχή.



«Φτάσαμε στο κελί των Καραμανλήδων. Στον περίγυρο εμφανίστηκε μια γαλοπούλα. Ζήτησα από τον γέροντα ευλογία να τον φωτογραφίσω με τον νέο του υποτακτικό. Την ώρα της φωτογράφισης η γαλοπούλα αβίαστα ήρθε και πόζαρε στο πρώτο πλάνο. Το αναπάντεχο μιας φωτογράφισης», θυμάται ο Στράτος Καλαφάτης.

ΓΙΟΥΛΗ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ

Έντυπη

Πηγή: kathimerini.gr